
人間失格
MÁR NEM EMBER
DAZAI OSZAMU

DAZAI OSZAMU

Első kiadás
Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2026

Előszó

Három fényképet láttam a férfiról.

Az elsőn, melyet gyerekkori fényképnek nevezhetünk, még tíz év körüli kisfiú, körülötte egy csapat nő (minden bizonnyal a nővérei és az unokanővérei). Egy kerti tó mellett álldogál széles redős hakamában[1], arcát félprofilból látjuk, rajta csúf vigyor. Csúf? Persze az érzéketlenek (úgy értem, azok, akiket egyáltalán nem érdekel a szépség és csúfság közti különbség) egy érdektelen pillantás után akár oda is vethetnének egy hamisan csengő, üres bókot: Milyen helyes kisfiú! Bár, ha úgy vesszük, valóban bujkál valamennyi helyesség a fiú mosolyában. Azonban, aki egy kicsit is járatos a szépség és csúfság világában, önkéntelenül annyit motyogna csak, hogy mennyire visszataszító gyerek, és olyan mozdulattal, mintha csak egy szitakötőt hessentene el, arrébb is hajítaná a fényképet.

[1] Hakama – Hagyományos japán nadrág. (A fordító jegyzete)

Hát igen, minél tovább nézegeti az ember a gyerek mosolyát, annál kellemetlenebbnek és félelmetesebbnek találja. Valójában nem is mosoly. A gyerek nem mosolyog. Hiszen mindkét kezét ökölbe szorítja. Egyetlen emberi lény sem szokott ökölbe szorított kézzel nevetni. Ez egy majom. Egy majom vigyorog. A csúnya ráncai feszülnek csak meg mosolyformán. A különös, némileg visszataszító, furcsán gyomorforgató arckifejezést látva pedig legszívesebben ráncos kis kölyöknek hívnánk a fiút. Sohasem láttam még gyerektől ilyen bizarr arckifejezést.

A második fényképen látható arc is döbbenetesen különös. Egy diák arca. Nem világos, hogy középiskolás vagy egyetemista, de kifejezetten jóképű. Mégis, ezúttal sem tűnik élő embernek. Iskolai egyenruhát visel, a mellényzsebéből fehér zsebkendő kandikál ki. Egy bambuszszéken ül keresztbe tett lábakkal, és ezúttal is mosolyog. Bár ez most nem ráncos majomvigyor, hanem helyes kis mosoly, mégsem emberi. Valahogy nyoma sincs benne a vérbőségnek, az életerőnek vagy beteljesülésnek. Még egy madár is nehezebb nála, könnyű, mint egy toll, úgy mosolyog, akár egy üres papírlap. Máshogy megfogalmazva: minden apró részlete mű. Nem csupán mesterkélt, de őszintétlen is, és ostobán önelégült. Nem egyszerűen csak ficsúr. Ráadásul, ha jobban megnézzük, a jóképű diákban is van valami kellemetlen. Sohasem láttam még ilyen szép, de ennyire nyugtalanító fiatalembert.

Az utolsó fénykép a leggroteszkebb. Szinte lehetetlen megmondani a rajta látható ember korát. Őszülő haj. A felvétel egy nyomorúságos szoba egyik sarkában készült (jól látható,

hogy a fal három helyen is omladozik). Apró kezeit maga előtt tartja. Ezúttal nem mosolyog. Arca mentes minden kifejezéstől. Valóban rémisztő, baljóslatú fénykép, mintha csak a halála pillanatát kapta volna el a kamera, ahogy ott üldögélt, és a parázstartó felett melengette a kezét. Ám nem csak ez döbbenetes a felvételben. Tekintettel arra, hogy az arc kifejezetten közelről látszik, alaposan meg lehet vizsgálni. A homlok átlagos, a ráncok is, a szemöldök és szem sem kivétel, ahogy az orr, a száj és az áll sem… Nemcsak a kifejezés hiányzik róla, de a szó szoros értelmében megjegyezhetetlen. Nincs rajta semmi jellegzetes. Megnézem a képet, majd becsukom a szemem, és már el is felejtem az arcot. Emlékszem a szoba falára, a kis parázstartóra, de annak az arca, akiről a fénykép készült, szertefoszlik, egyszerűen képtelen vagyok felidézni. Lehetetlen képen megörökíteni. Vagy akár karikatúrán. Kinyitom a szemem. Nem érzem a felidézés örömét. – Ó, hát így nézett ki! – Élesebben fogalmazva, amikor kinyitom a szemem, és másodszorra is a fényképre nézek, akkor sem emlékszem. Kényelmetlenül érzem magam, nyugtalanít, úgyhogy legszívesebben inkább rá se néznék.

Még egy halott arca is kifejezőbb, jobban megmarad az emlékezetünkben. Ezen a képen mintha egy lófejet erősítettek volna egy emberi testhez. Beleborzong, aki látja, és kifejezetten kényelmetlenül érzi magát. Sohasem került a szemem elé még ennyire furcsa emberi arc.

Első füzet

Szégyenletes életet éltem.

Fogalmam sincs, milyen az a bizonyos emberi élet. Egy faluban születtem, északkeleten, úgyhogy viszonylag nagy voltam már, amikor először láttam vonatot. Előtte fogalmam sem volt arról, hogy a vasúti pálya fölé épített átkelők arra szolgálnak, hogy az utasok föl- és lelépcsőzve átjussanak a túloldalra. Meg voltam győződve, hogy azért épültek, hogy az állomás bonyolultabb, szórakoztatóbb és nagyvilágibb legyen, akár valami külföldi vidámpark. Jó sokáig így vélekedtem, a lépcsőn le- és fölmászás egyfajta kifinomult szórakozásnak tűnt, a vasút elegáns szolgáltatásának, végül aztán rájöttem, hogy ezek csupán egyszerű felüljárók az állomáson közlekedő utasok számára, és rögtön el is veszítettem irántuk az érdeklődésemet.

Ugyanígy, amikor gyerekkoromban föld alatti vasútról láttam képeket egy könyvben, eszembe se jutott, hogy praktikus ok vezérli az építésüket, arra gondoltam inkább, hogy a föld alatti vonatozás különleges és mókás élménye miatt készültek.

Beteges gyerek voltam, gyakran kényszerültem ágyba. Sokszor elgondolkoztatott, hogy a lepedő, a párna- és paplanhuzat mennyire értelmetlen dolgok, csak huszonéves korom körül jöttem rá, hogy praktikus okokból használják őket. Megdöbbentett és elszomorított, hogy az ember mekkora jelentőséget tulajdonít ezeknek a haszontalanságoknak.

Arról se volt fogalmam, hogy mi az éhség. Nem úgy értem persze, hogy olyan családban nőttem volna fel, ahol sohasem okozott gondot, hogy elegendő ételünk és ruhánk legyen. Nem ilyen ostobaságra gondolok. Egyszerűen nem tudtam, milyen az éhség érzete. Lehet, hogy furcsán hangzik, de sohasem jutott el a tudatomig, ha üres volt a hasam. Amikor általános vagy középiskolás koromban hazaértem, az otthoniak azonnal fontoskodni kezdtek:

– Biztosan éhes vagy. Tudjuk ám, milyen az, amikor megjön az ember az iskolából! Kérsz egy kis édesbabot? Süteményt vagy kenyeret? Én meg persze szokás szerint a kedvükre akartam tenni, úgyhogy azt motyogtam, hogy igen, éhes vagyok, és egy tucat édes babot tömtem a számba, de hogy milyen éhesnek lenni, azt tényleg nem tudtam.

Persze egyébként sokat eszem, de arról szinte egyáltalán nincsenek emlékeim, hogy valaha is éhes lettem volna. Eszem furcsa dolgokat és luxusnak számító ételeket is. Ha pedig nem

otthon étkezem, általában rákényszerítem magam, hogy mindent megegyek, amit elém tesznek. Mindenesetre gyerekkoromban a legfájdalmasabb az étkezéssel töltött idő volt, különösen otthon.

Vidéki házunkban az egész, nagyjából tízfős család együtt evett két sorban, egymással szemben. Én voltam a legfiatalabb, úgyhogy természetesen a sor végére kerültem. Az étkező félhomályos volt, és ebéd vagy egyéb étkezés idején, ahogy végignéztem a tucatnyi, csendben falatozó családtagomon, megborzongtam. Ráadásul az ódivatú vidéki háztartásban a fogások kiszámíthatóak voltak, semmi értelme sem volt abban reménykedni, hogy valami újat vagy különlegeset szolgálnának fel, ezért csak még jobban rettegtem a közös étkezésektől. Ott ültem a gyéren megvilágított szoba végében, rázott a hideg, és ahogy a számhoz emeltem, majd lenyeltem egy-egy falatnyi rizst, azon gondolkoztam, vajon miért kell naponta háromszor enni, meg hogy milyen ünnepélyes arckifejezést vágnak közben az emberek, mintha valami szertartáson vennének részt. Naponta háromszor a megadott időben összegyűlik a család a félhomályban, mindenki az előre elhelyezett asztalkájához ül, és akár éhesek, akár nem, lehajtott fejjel, csendben rágják az ételüket. Lehet, hogy a házban kísértő szellemeknek mondanak imákat közben. Efféle gondolatok jártak a fejemben.

A „ha nem eszel, meghalsz" mondás nekem leginkább kellemetlen fenyegetésként hangzott. Ez a babona (még ma is babonának tartom) szorongást és félelmet keltett bennem. Nem

volt számomra érthetetlenebb, homályosabb és fenyegetőbb, mint a „ha nem eszel, meghalsz, úgyhogy dolgoznod kell, hogy legyen mit enned” megjegyzés.

Máshogy fogalmazva, egyszerűen nem értettem, miért tesznek-vesznek az emberek. Amikor aztán ráébredtem, hogy mennyire mást gondolok a boldogságról, mint a többiek, olyan nyugtalanság fogott el, hogy álmatlanul forgolódtam és nyögdécseltem az ágyamban. Szinte beleőrültem. Azon gondolkoztam, boldog vagyok-e egyáltalán. Kisgyerekkorom óta gyakran mondogatták nekem, mennyire szerencsés vagyok, közben én a pokolban éreztem magam, és meg voltam győződve arról, hogy pont azok, akik szerencsésnek neveznek, sokkal, de sokkal szerencsésebbek nálam.

Időnként még az is eszembe jutott, hogy ha valakinek a környezetemben csak egyet kellene elviselnie az engem sújtó tíz csapásból, bele is pusztulna.

Egyszerűen nem értettem. Fogalmam se volt a körülöttem élők szenvedéseinek természetéről vagy mértékéről. Lehet, hogy a mindennapi szenvedés, amit azzal lehet enyhíteni, hogy például ennivalót szerez az ember, okozza a legintenzívebb fájdalmat, olyan poklot, hogy az én tíz csapásom eltörpül mellette. Nem tudom. De az nem még kegyetlenebb, hogy a körülöttem élők nem követnek el öngyilkosságot, nem őrülnek meg, nem vitatkoznak politikai pártokról, nem keserednek el végleg, hanem tovább harcolnak a létükért? Senki sem gyanította, hogy egoista vagyok, és hogy ez mennyire természetes a számomra. Ez a boldogság, és az emberek már csak ilyenek, és

még az is lehet, hogy így a legjobb. Nem tudom… Vajon miről álmodnak éjjel, ha egyébként egy jót alszanak éjszaka, és frissen ébrednek? Mire gondolnak, amikor végigsétálnak az utcán? Pénzre? Aligha csak arra. Hallottam már olyan elméletet, hogy az emberek azért élnek, hogy egyenek, de azt még senki sem mondta nekem, hogy azért él, hogy pénzt csináljon. Nem, bár helyzettől függ… Nem, nem tudom… Minél többet gondolkodom rajta, annál kevésbé értem, és rám tör a félelem és rettegés, hogy csak én különbözöm mindenkitől. Alig tudok szóba állni bárkivel, fogalmam sincs, mit mondjak, és hogy mondjam.

Éppen ezért kezdtem el bohóckodni.

Ez volt az utolsó próbálkozásom, hogy szeretetet csiholjak ki az emberekből. Bár halálosan féltem tőlük, de képtelen voltam megszakítani velük minden kapcsolatot. A bohóckodással pedig egy kicsit kapcsolódni tudtam hozzájuk. Kívülről úgy látszott, mintha állandóan mosolyognék, de belül mardosott az elkeseredés. Óriási erőfeszítésembe került ez az egyetlen hajszálon függő gesztus.

Gyerekkorom óta fogalmam sem volt, mennyire szenvednek, vagy éppen mire gondolnak mások, így akár a családtagjaim. Egyszerűen csak rettegtem, képtelen voltam elviselni az állandó kényelmetlenségeket, úgyhogy maradt a bohóckodás. Olyan gyerek lett belőlem, akinek egyetlen szava sem volt igaz.

Ha megnézem az akkori családi fényképeket, mindenki komoly arcot vág rajtuk, én vagyok az egyetlen, aki furcsán torz

fejjel vigyorog. Tragikus, gyermeki bohóckodásom egy másik példája ez.

Meg hát sohasem vágtam vissza, amikor a rokonaim mondtak nekem valamit. Pedig az apró bántások villámként csaptak belém, és szinte megőrjítettek. Egy visszavágással vagy akár sértéssel az „igazságnak" nevezett valamit fejeztem volna ki, de nekem nem volt elegendő erőm ehhez az igazsághoz, és rögeszmémmé vált, hogy talán nem kellene másokkal együtt élnem. Képtelen voltam vitázni, vagy kiállni magamért. Ha valaki kritikával illetett, biztos voltam benne, hogy teljesen félreért. Mindig némán fogadtam a támadásokat, bár majd beleőrültem a félelembe.

Senki sem szereti, ha kritizálják, vagy lehordják, de én egy oroszlánnál, krokodilnál vagy sárkánynál is rémisztőbb vadállatot véltem felfedezni a rám meredő, dühös emberi arcokban. Általában elrejtették az igazi természetüket, de időnként, akár a mezőn békésen alvó tehén, mely hirtelen odacsap a farkával, hogy agyonüsse a hasára telepedő bögölyt, felcsattantak, és elém tárták a valódi, szörnyűséges emberi természetet. Ilyenkor annyira remegtem, hogy égnek álltak a hajszálaim, és ahogy arra gondoltam, hogy az ilyen természet lehet az egyik előfeltétele annak, hogy az ember túlélhessen, igencsak elkeseredtem.

Amikor másokkal találtam szemben magam, mindig beleremegtem a félelembe. Egy morzsányi magabiztosságot sem éreztem, hogy képes lennék úgy beszélni és cselekedni, mint egy ember, a gyötrelmeimet kis dobozba zárva a szívem

mélyére rejtettem. Ügyeltem rá, hogy a melankóliám és nyugtalanságom mindig láthatatlan maradjon. Ártatlanul optimista embernek tettettem magam, és egyre inkább az excentrikus bohóc szerepét játszottam.

A lényeg azt volt, hogy megnevettessem a többieket, és akkor talán nem foglalkoznak azzal, hogy kívül állok az úgynevezett „életükön". Csak azt kellett elkerülnöm, hogy bántsam a szemüket, semmilyennek kellett lennem, mint a szél vagy az ég. Én lettem a bohóc a családban, és még a rokonaimnál titokzatosabb és rémisztőbb szolgálókat is megnevettettem.

Egyik nyáron vörös gyapjúpulóvert vettem a jukatám[2] alá, így sétálgattam a verandán, és mindenki hahotázott. Még a ritkán mosolygó bátyámból is kitört a nevetés, amikor megpillantott:

– Te meg hogy nézel ki, Jo-csan! – mondta olyan kedvesen, amennyire csak tőle telt. Pedig nem voltam ám valami különc, aki nem érzi a hideget meg a meleget, és ezért meleg gyapjúruhában járkál a nyár közepén. A kishúgom két lábszárvédőjét húztam fel a karomra, és azok tűntek pulóvernek, ahogy kilógtak a jukatám ujjai alól.

Apámnak gyakran volt dolga Tokióban, ezért az Ueno negyedben található Szakuragi-csóban tartott fenn egy villát, és a hónap nagy részét ott töltötte. Amikor hazajött, mindig rengeteg ajándékot hozott a családnak, de még a távolabbi rokonoknak is. Mondhatni hobbija volt az ajándékozás. Egyik este, mielőtt Tokióba utazott volna, összehívta a gyerekeket

[2] Jukata – Nyáron viselt pamut kimonó. (A fordító jegyzete)

a nagyszobába, mindenkitől megkérdezte mosolyogva, hogy mit hozzon majd neki, ha hazajön, és a válaszokat lejegyezte a noteszába. Ritka kedves gesztus volt ez tőle a gyerekei felé.

– És neked, Jozó? – kérdezte, de én csak dadogtam.

Amikor megkérdezte, hogy mit akarok, hirtelen semmit sem akartam. Mindegy, semmitől sem leszek boldog, suhant át a fejemen a gondolat. Másrészt, bármennyire utáltam a dolgot, egyszerűen képtelen voltam visszautasítani bármit, amit másoktól kaptam. Nem tudtam nemet mondani arra, ami nem tetszett, de még az is rendkívül keserű ízt hagyott bennem, ami egyébként tetszett, és amit úgy vettem el félénken, mintha csak elloptam volna. Akárhogy is, megmagyarázhatatlan félelem tépázott. Más szavakkal, nem volt elég erőm ahhoz, hogy választani tudjak két lehetőség közül. Úgy gondolom, hogy természetemnek ez az oldala volt az alapvető oka annak, hogy későbbi éveimben „szégyenletes életet" éltem.

Némán fészkelődtem, mire apám láthatóan kezdett kijönni a sodrából.

– Akkor legyen egy könyv? Vagy egy újévi sárkánymaszk az aszakuszai templom környéki boltokból? Kifejezetten gyerekekre valót is készítenek. Szeretnél egy ilyet?

Ahogy elhangzott ez a kérdés, hogy szeretnék-e egyet, számomra véget is ért a beszélgetés. Képtelen voltam bohócválaszra. A bohóc csődöt mondott.

– Egy könyv jó lesz – jelentette ki a bátyám nagy komolyan.

– Valóban? – Apám érdeklődését vesztve csukta be a noteszát, nem írt bele semmit.

Teljes kudarc. Felidegesítettem apámat. Minden bizonnyal szörnyűséges bosszút áll majd. Hát sehogyan sem tehetném jóvá a dolgot? Aznap éjszaka remegve feküdtem a futonomon[3], és a fejemet törtem, aztán csendesen feltápászkodtam, és kilopakodtam a nappaliba. Kihúztam a fiókot, ahova apám a noteszét rakta, kinyitottam, és lapozgatva megkerestem azt az oldalt, amire az ajándéklistát írta. Megnyaltam a notesz ceruzáját, leírtam az *oroszlántánc* szót, majd visszamentem aludni. Egyáltalán nem kellett az a maszk. Valójában jobban szerettem volna egy könyvet. Azonban apám láthatóan oroszlánmaszkot akart venni nekem, én pedig pontosan azért vettem a bátorságot, hogy az éjszaka közepén a nappaliba lopózzak, hogy a kívánságának megfelelve felvidítsam.

Rendkívüli lépésemet a remélt siker koronázta. Apám hamarosan visszatért Tokióból, és a gyerekszobámból hallottam, ahogy hangosan így szól anyámhoz:

– A templomi vásárlóutca játékboltjában kinyitottam a noteszomat, és nézd csak, ide írta valaki, hogy „oroszlántánc". Ez nem az én írásom. Akkor meg kié? Aztán rájöttem. Jozó bolondozott már megint. Amikor megkérdeztem, hogy mit akar, csak vigyorgott, de nem szólt egy szót sem. Később aztán rájött, hogy mennyire szeretné azt az oroszlánmaszkot. Miért ilyen szeszélyes ez a gyerek? Úgy tett, mintha nem tudná, aztán csak leírta. Ha annyira szerette volna azt a maszkot,

[3] Futon – Tatamin alváshoz használt hagyományos japán ágynemű. (A fordító jegyzete)

miért nem mondta meg nekem? Én meg ott hahotáztam a játékboltban. Gyorsan hívd ide Jozót!

Egy másik alkalommal én hívtam össze minden férfi és női szolgát az európai szalonba. Megkértem az egyik szolgát, hogy klimpírozzon összevissza a zongoránkon (vidéken éltünk, de volt mindenünk), én pedig mindenkit megnevettettem, ahogy vad indiántáncot jártam. Bátyám vakuval fényképet készített rólam. Az előhívott fényképen látszik, ahogy a (fürdőkendőből eszkábált) ágyékkötőm mögül elővillan a fütykösöm, ami megint hatalmas kacagásra adott okot a házban. Azt hiszem, hogy ez is egy olyan siker volt, amire egyébként nem számítottam.

Egy tucatnyi fiúknak szóló, havi magazinra voltam előfizetve, és még egy csomó különböző könyvet is rendeltem Tokióból, hogy félrehúzódva olvasgassam. Mindent tudtam Doktor Makrakucsaráról és Doktor Nandzsamondzsáról, de járatos lettem a kísértethistóriákban, a kalandos történetekben, viccekben és dalokban, úgyhogy mindig elő tudtam adni nagy komolyan a családomnak valami szellemes vagy vicces dolgot, hogy megnevettessem őket.

De mi volt a helyzet az iskolával?

Mondhatjuk, hogy szinte már tiszteltek. Ám a gondolat, hogy tisztelnek, rémisztően hatott rám. Az én értelmezésemben, az, akit „tisztelnek", mindenkit becsap, de végül leleplezi egy mindent tudó és mindenható lény, aki darabokra tépi, és akinek köszönhetően a halálnál is rosszabb megszégyenülésben van része. Még ha be is csapnám az embereket, és így

„tisztelnének", biztosan lenne valaki, aki tudná az igazságot, és elmondaná a többieknek, hogy becsaptam őket. Micsoda dühöt és bosszút váltana ez ki belőlük? Libabőrös lettem, ha csak belegondoltam.

Nem azért tiszteltek az iskolában, mert gazdag családba születtem, hanem mert, ahogy mondták, „agyas" voltam. Beteges gyerekként gyakran egy vagy két hónapig nem jártam iskolába, de előfordult, hogy egy egész tanévet kihagytam. Amikor azonban, még mindig betegen, riksával iskolába vittek, hogy részt vegyek az év végi vizsgákon, „agyasságomnak" köszönhetően én voltam a legjobb az osztályban. Akkor sem tanultam, amikor egészségi állapotom egyébként megengedte volna. Ha éppen iskolába jártam, mangákat és egyebeket rajzolgattam az órákon, és a szünetekben ezeket megmagyarázva nevettettem meg az osztálytársaimat. A fogalmazásórán kizárólag vicces történeteket írtam. A tanár megkért rá, hogy hagyjam abba, de tudtam, hogy titokban tetszenek neki az írásaim, ezért nem hallgattam rá. Egyik nap egy kifejezetten szomorkás hangulatú történetet vetettem papírra arról, hogy anyámmal Tokióba tartva a vonaton véletlenül a folyosón található köpőcsészébe vizeltem (valójában nem a tudatlanságom volt az ok, szántszándékkal csináltam, kihasználva, hogy a gyermeki naivságomra hivatkozhatok). Biztos voltam benne, hogy a tanár nevetni fog rajta, ezért titokban követtem, amikor kiment a teremből, és láttam, ahogy kihúzta az osztálytársaim füzetei közül az enyémet, már a folyosón olvasni kezdi, és kuncog. Végül bement a tanári szobába, és minden

bizonnyal befejezte, mert vöröslő fejjel kezdett hahotázni, aztán láttam, ahogy a többi tanárnak is megmutatta az írásomat. Nagyon elégedett voltam magammal.

A kis tréfacsináló.

Sikerült csintalannak mutatkoznom, következésképpen sikeresen elkerültem, hogy tiszteljenek. Minden tárgyból a legjobb jegyeket kaptam, egyedül a magatartásomat értékelték közepesre, ami ugyancsak nagy nevetést váltott ki a házban.

Az igazi természetem azonban szöges ellentéte volt a tréfacsinálónak. A szolgálók már ekkoriban szomorú dolgokat tanítottak nekem, és így megrontottak. Most már azt gondolom, hogy ez a legrondább, legmegvetendőbb és legkegyetlenebb bűntett, amit egy emberi lény elkövethet valakivel szemben, de én kibírtam. Úgy éreztem, hogy az emberi természet egy másik oldalát látom, ezért önkéntelenül is elmosolyodtam. Ha szokásom lett volna, hogy elmondom az igazat, talán szégyentelenül megosztom a bűntetteiket apámmal és anyámmal, de hát még a saját szüleimet sem értettem. Nem is reménykedtem abban, hogy bármilyen módon emberi lényektől kérhetnék segítséget. Akár apámhoz, anyámhoz, a rendőrséghez, a kormányhoz fordultam volna, semmit sem érek el vele. Bár az is lehet, hogy hatékonyabb lett volna egy egyszerű figyelmeztetés valakitől, aki tapasztaltabb a világ dolgaiban.

Tudtam, hogy bizonyos mértékig nincs igazam, és végül is nem volt értelme panaszkodnom. Nem maradt más, mint elhallgatni az igazságot, csendben maradni és folytatni a bohóckodást.

Micsoda? Az emberiséggel szembeni bizalmatlanságról beszélsz? Igen? Mióta vagy keresztény? – gúnyolódhatott volna rajtam valaki, de én nem hiszem, hogy ez a bizalmatlanság feltétlenül vallásossághoz vezet. Nem inkább arról van szó, hogy az emberi lények, és köztük azok, akik rajtam nevetnek, kölcsönösen bizalmatlanok egymással, és eszükbe sem jut Jehova vagy bármi más?

Gyerekkoromban egy napon egy híres ember, apám politikai pártjának tagja, jött el a városunkba, hogy beszédet tartson, a szolgálók pedig engem is elvittek a színházba, hogy meghallgassam. Az épület megtelt, mindenki ott volt a városból, aki közel állt apámhoz, lelkesen tapsolt a tömeg. A beszédet követően a közönség három-öt fős csoportokba verődve indult haza a havas éjszakai úton. Közben csípős megjegyzéseket tettek. Köztük apám legközelebbi barátai is. Ők már-már dühösen méltatlankodtak, hogy apám mennyire összecsapta a bevezetőjét, meg hogy a híres ember beszédéből semmit sem lehetett érteni. Aztán ugyanezek az emberek meglátogattak minket, és az arcukon őszinte elégedettséggel közölték apámmal, hogy mekkora siker is volt az esemény. Anyám kérdésére még a szolgák is azt válaszolták könnyedén, hogy nagyon érdekeseket mondtak ott a színházban, pedig hazafelé mást sem hallottam tőlük, mint hogy nincsen unalmasabb, mint egy ilyen beszéd.

De ez csak egy apró példa. Az emberi élet tele van az őszintétlenség tiszta, boldog és vidám példáival, amikor az emberek becsapják egymást, de csodálatos módon senkinek sem lesz

igazi baja belőle, és mintha senki sem lenne tisztában az átveréssel. Ám engem nem foglalkoztatott különösebben a kölcsönös hazudozás. Én is reggeltől estig rászedtem az embereket a bohóckodásommal. Sohasem érdekelt a moralitás, az igazság etikatankönyvekben található fogalma. Nehéz megértenem az olyan emberi lényeket, akik képesek, vagy legalábbis meg vannak győződve arról, hogy képesek tiszta, boldog és vidám életet élni, miközben becsapnak másokat. Sohasem árulták el nekem a titkukat. Bárcsak megértettem volna mindezt, akkor talán nem rettegtem volna az emberektől, és nem bohóckodtam volna annyira kétségbeesetten. Nem helyezkedtem volna szembe az élettel, éjszakákon át pokoli szenvedésre ítélve magam. Vagyis nem azért nem számoltam be senkinek a szörnyűséges bűntettekről, melyeket a szolgálók ellenem elkövettek, mert nem bíztam az emberiségben, vagy éppen a keresztény megfontolások miatt, hanem mert az emberek kizártak a bizalom világából. Időnként még a szüleim viselkedése is érthetetlen volt a számomra.

Úgy érzem, sok nő ösztönösen kiszagolta ezt a magányosságomat, amelyről egyébként senkinek sem beszéltem, és ugyanez lett az oka annak, hogy később annyiféleképpen kihasználtak.

A nők olyan férfira leltek bennem, aki képes teljes titokban tartani egy szerelmet.

Második füzet

A parton, olyan közel a tengerhez, hogy akár azt is mondhattuk volna, a víz szélén, állt vagy húsz, toronymagas, éjfekete kérgű cseresznyefa. Amikor tavasszal elkezdődött az új tanév, a ragadós, barna levelekbe burkolt fák a tenger kék háttere előtt kibontották káprázatos virágaikat, hogy aztán sziromvihar zuhogjon a tengerre, telepöttyözve a víztükröt, mielőtt a hullámok hátán a fehér kis pontok megint a partra kerültek. Ez a cseresznyefás, homokos tengerpart a parkjaként szolgált annak az északkeleti középiskolának, ahova, bár a vizsgám nem sikerült, de – ki tudja, milyen szívességnek köszönhetően – mégis bejutottam. Az iskolai sapkám kitűzőjét és az egyenruhám gombjait is cseresznyevirág-motívum díszítette.

Távoli rokonaink a környéken laktak, ez volt az egyik ok, amiért apám a tenger melletti cseresznyevirágok gimnáziumát

választotta ki nekem. A család figyelt rám, és mivel annyira közel laktam, én, a meglehetősen lusta középiskolás, akkor kezdtem el szaladni az iskolába, amikor meghallottam a reggeli csengőt. Azonban a bohóckodásomnak köszönhetően napról napra egyre népszerűbb lettem az osztályban.

Életemben először fordult elő, hogy idegen helyen laktam, de sokkal kellemesebb volt itt, mint a szülőfalumban. Talán az állhatott a háttérben, hogy ekkorra már egészen hozzászoktam a bohóckodáshoz, nem került különösebb erőfeszítésembe, hogy becsapjam az embereket, de ami talán még fontosabb, mégiscsak más közeli családtagoknak játszani, mint idegeneknek, a szülőhelyen komédiázni, mint idegen környezetben. Még egy zseni, mondjuk, Jézus, Isten fia is ebben a cipőben járt. Egy színész számára az a legnehezebb, ha szülővárosának színházában lép fel, és még a legnagyobbakat is lebénítja, ha az összes családtagjuk és rokonuk ott ül a teremben. Én azonban mindig és mindenhol meglehetős sikerrel játszottam a szerepemet. Elképzelhetetlen volt hát, hogy egy ekkora tehetség az otthonától távol megbukjon.

Az emberektől való félelmem továbbra is a szívem mélyén lüktetett, talán nagyobb erővel, mint korábban, de nyugodtan színészkedtem, mindig meg tudtam nevettetni a diákokat, és még ha azt mondta is egy-egy tanár, hogy milyen jó lenne az osztály, ha én nem lennék ott, az arcukat a kezük mögé rejtve ők is nevettek. Még a katonatiszt tornatanárt is, aki öblös barbársággal üvöltve masíroztatott bennünket, könnyedén megnevettettem.

Ám éppen akkor, amikor már-már megkönnyebbülten felsóhajtottam volna, hogy sikerült tökéletesen ellepleznem igazi természetemet, váratlanul hátba szúrtak. A tettes, hasonlóan oly sok mindenkihez azok közül, akik később a hátamba mélyesztették a késüket, az osztály legszánalmasabb figurája volt. Arca püffedt volt, betegesen zöldes, a Sótoku régensherceg[4] öltözékét idéző hosszú ujjú, kopottas kabátját minden bizonnyal a szüleitől örökölte. Igazi idiótának számított, aki nemcsak képtelen volt megírni a házi feladatait, de még a menetelés és tornagyakorlatok idején is félreállították. Így aztán nem láttam okát, hogy bármennyire is tartanom kellene tőle.

Aznap, a tornaórán ez a diák (a vezetéknevére már nem emlékszem, de azt hiszem, a keresztneve Takeicsi volt) szokás szerint csak nézte a tornaórát, míg mi, többiek, a nyújtón gyakoroltunk. A legkomolyabb képpel, nagyot kiáltva lendültem a rúd felé, de aztán nem kaptam el, hanem repültem tovább, és a fenekemre huppantam a homokba. Előre elterveztem a dolgot, és persze mindenki nevetett rajta. Fintorogva mosolyogtam, miközben felkeltem, és leporoltam a homokot a nadrágomról. Ám ekkor, ki tudja honnan, előbukkant Takeicsi, és hátba lökött.

– Szándékosan csináltad! – sziszegte.

Minden porcikámban megrázott, ami történt. Sohasem gondoltam volna, hogy pont Takeicsi lesz az, aki rájön, hogy előre kiterveltem azt, amit tettem. Mintha hirtelen pokoli tűz kezdett volna tombolni a világban, elkeseredetten próbáltam

[4] Sótoku régensherceg (572–621) japán államférfi. (A fordító jegyzete)

elnyomni magamban a késztetést, hogy hisztérikusan felüvöltsek.

A következő napok a szorongás és a rettegés jegyében teltek. A felszínen maradtam ugyan a mindenkit megnevettető szomorú bohóc, de újra és újra nehéz sóhaj hagyta el a számat. Bármit tettem, Takeicsi átlátott rajtam, és biztos voltam benne, hogy hamarosan fűnek-fának elmondja majd. Már a gondolattól verejtékezni kezdett a homlokom, furcsa, őrült tekintettel, zavarodottan néztem körbe. Úgy éreztem, ha lehetséges lenne, legszívesebben a nap huszonnégy órájában, reggel, délben, este szemmel tartanám Takeicsit, hogy ne kotyogja ki a titkomat. Miközben mellette lettem volna, mindenáron meg akartam volna győzni, hogy a bohóckodásom nem valami „művi" dolog, hanem valóságos, és ha lehet, a legjobb barátjává váltam volna. Ha pedig kiderül, hogy mindez lehetetlen, nem maradt volna más, mint a fohászkodás, hogy meghaljon. Megölni persze nem akartam volna. Sokszor előfordult velem, hogy azt kívántam, bárcsak megölnének engem, de hogy én gyilkoljak meg valakit, arra sohasem vágytam. Azt gondoltam, hogy ezzel csak boldoggá tenném azt, akitől rettegek.

Azért, hogy magamhoz édesgessem, bájosan kedves álkeresztényi mosolyt erőltettem magamra, a fejemet balra hajtottam, finoman átkaroltam vézna vállait, és negédes hangon, mintha csak macskát csalogatnék, többször is elhívtam játszani a házba, ahol laktam, de Takeicsi csak üres tekintettel nézett rám, egy szót sem szólt. Ám egy nap, talán nyár elején, tanítás után váratlanul zuhogni kezdett az eső, ami

megnehezítette a diákok hazajutását. Mivel én közel laktam, nem gondolkodtam sokat, és már épp kirohantam volna az esőbe, amikor észrevettem, hogy Takeicsi leverten álldogál a cipőtartó szekrénynél.

– Gyerünk! Kölcsönadom neked az esernyőmet – mondtam, és megragadtam a bizonytalankodó fiú kezét.

Együtt futottunk bele a felhőszakadásba. Amikor hazaértünk, megkértem a nénikémet, hogy szárítsa meg a kabátjainkat, majd sikeresen felcsaltam Takeicsit a szobámba.

Rajtam kívül az ötvenes nénikém, a magas, szemüveges, harmincas lánya (korábban férjnél volt, de aztán visszatért a szülői házba, Nővérnek hívtam, ahogy a többi családtag) és a nővérére egyáltalán nem hasonlító, Szecs-csannak szólított, alacsony, kerek arcú lány élt a házban, aki nemrégen végezte el a lányiskolát. Ők hárman alkották a családot. A földszinten található üzletben papírt és írószert meg sportfelszereléseket árultak, de a legtöbb bevételük a már elhunyt bácsikám építette öt vagy hat lakóépület kiadásából volt.

– Fáj a fülem – mondta Takeicsi a szobámban álldogálva. – Vizes lett az esőben, és fáj.

Megnéztem a füleit, és láttam, hogy mind a kettőből folyik valami. Mind a két füljárata tele volt gennyel.

– Ez szörnyű. Biztosan nagyon fáj – túloztam el a meglepetésemet, és kedvesen elnézést kértem: – Sajnálom, hogy kirángattalak az esőbe.

Lementem a földszintre vattáért és alkoholért. Takeicsi elterült a földön, a fejét az ölembe hajtotta, én pedig óvatosan

kitisztítottam a füleit. A fiúnak persze sejtelme sem volt arról, micsoda álszent fondorlat áldozatául esett.

– Biztosan sok nő beléd szeret majd! – hízelgett, miközben a feje még mindig az ölemben pihent.

Ám, mint később kiderült, rettenetes, ördögi prófécia volt ez, amit még maga Takeicsi sem sejtett. A magam részéről hihetetlenül közönségesnek találtam a *beleszeretni* szót, nevetségesnek, de egyben émelyítőnek. Használják bár a legméltóságteljesebb környezetben, a kifejezés hallatán mintha hirtelen összeomlana egy melankolikus katedrális, hogy csak az üresség maradjon utána. Ám ha például a közönséges „fájdalmas bárkibe beleszeretni" fordulat helyett az irodalmibb „aggodalomra ad okot, ha belénk szeretnek"-et használjuk, a katedrális furcsamód egyben marad.

Amikor Takeicsi ezzel az ostoba bókkal mondott nekem köszönetet, amiért kitisztítottam a gennyet a füléből, csak elpirultam és nevettem, egy szót sem szóltam, de igazság szerint mintha halványan értettem volna, mire gondol. Bár azt írni, hogy a *beleszeretni* kifejezés közönségessége teremtette kétes hangulat bármit is felidézett, semmivel sem lenne jobb a rakugo[5] fiatal mesélőjének tirádáinál. Valószínűtlen, hogy az ostoba és lealacsonyító érzésből valójában bármit is „megértettem".

Mindig is sokkal nehezebben tudtam megérteni a nőket, mint a férfiakat. A családomban többségben voltak a nők, a

[5] Rakugo – Hagyományos japán színházi forma, egyfajta monodráma. A pulpituson ülő mesélő egy bonyolult, többnyire komikus történetet ad elő. (A fordító jegyzete)

távolabbi rokonaim között is rengeteg lány akadt, meg aztán ott voltak még a „bűnös" szolgálónők is, úgyhogy nem túlzás azt mondani, hogy lány játszópajtások között nőttem fel. Ugyanakkor a kapcsolatom mindig is feszült volt velük. Nem nagyon tudtam, hogyan kellene viselkednem a társaságukban. Elvesztem a ködben, és időről időre elkövettem valami hibát, ráléptem a tigris farkára, és szörnyűséges sebet kaptam. Ezek a sebek – a férfiak korbácsütéseivel ellentétben – alig elviselhető belső sérülések voltak, és akár a belső vérzés, nehezen gyógyultak.

A nők magukhoz húztak, majd ellöktek, mások szeme láttára kigúnyoltak és kínoztak, aztán, amikor senki sem látta, szorosan átöleltek. A nők olyan mélyen alszanak, mintha halottak lennének, talán azért élnek, hogy aludjanak. Gyermekkorom óta megfigyeltem őket, és bár a férfiakhoz hasonlóan az emberi fajhoz tartoznak ők is, mégis teljesen más teremtményeknek tűnnek, és ezek a titokzatos, csalárd lények furcsán érdeklődtek irántam. Az én esetemben a *beleszeretni,* de még a *kedvelni* kifejezések sem tűntek megfelelőnek. Az „érdeklődni valaki iránt" sokkal pontosabban leírta a helyzetet.

A nők láthatóan kényelmesebben érezték magukat egy bohóc társaságában, mint egy férfiéban. Amikor bohóckodtam, a férfiak nem nevettek a végtelenségig, és pontosan tudtam, ha túlzásba viszem, rossz vége lesz, úgyhogy egy bizonyos ponton mindig abbahagytam. A nőknek azonban fogalmuk sem volt arról, mi a mértékletesség, egyre csak kérték, hogy bohóckodjak, megállás nélkül, engem pedig kimerített, hogy

TETSZIK?
MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk neked,
ha egy igazán jó könyvet akarsz elolvasni!

Már rendelhető!
VESD BELE MAGAD MIHAMARABB!

MOST kiadói KEDVEZMÉNNYEL lehet a Tiéd
a kiadó mindkét webáruházában!

Megrendelem most a KönyvSárkányon!

Megrendelem most a Könyvmolyképzőn!

Köszönjük, hogy megrendeléseddel
még több jó könyv megjelenését támogatod!

2025.07.01.-i állapot

folyamatosan ráadást követelnek. Tényleg sokat nevettek. Úgy tűnt, hogy a nők sokkal több gyönyörűség befogadására képesek, mint a férfiak.

Idősebb és fiatalabb unokanővéreim, akiknek a házában laktam a középiskola alatt, amikor csak idejük engedte, bejöttek az emeleti szobámba, én pedig minden egyes alkalommal rémülten rezzentem össze.

– Tanulsz?

– Nem – mosolyodtam el, és becsuktam a könyvemet. – Ma az iskolában a földrajztanárunk, akit csak Furkónak hívunk… – kezdtem bele egy kitalált, vicces történetbe.

– Jo-csan, nézzük meg, hogy állna neked a szemüveg! – mondta nekem egyik este Szecs-csan, a fiatalabbik lány, miután Nővérrel feljöttek a szobámba, és egy darabig bohóckodnom kellett nekik.

– Miért?

– Csak nézzük meg! Tedd fel Nővér szemüvegét!

Mindig ugyanazzal a durva, parancsoló hanghordozással beszélt. A bohóc pedig mi mást tehetett volna, engedelmesen feltette a Nővér szemüvegét. A két lányból rögtön kitört a nevetés.

– Pont, mint ő! Mint Harold Lloyd.

Az amerikai komikus ekkoriban meglehetősen népszerű volt Japánban.

Felálltam, és felemeltem az egyik karomat.

– Hölgyeim és uraim! – mondtam. – Minden japán rajongómnak… – Így próbáltam további kacagásokat előcsalni belőlük. Később pedig, amikor Harold Lloyd-filmet játszottak a